

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา 726 โรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 726 คน และผู้ช่วยผู้บริหาร หรือผู้สอนที่ควบคุมงานระดับก่อนประถมศึกษาจำนวน 726 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา 254 โรงเรียน จำแนกเป็น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 271 คน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้สอนที่ควบคุมงานระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน จำนวน 271 คนรวมกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 542 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มของ Krejcie และ Morgan (1970:608) กระจายกลุ่มตัวอย่างไปตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก และสุ่มแบบง่ายตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาด

เป็นราชจังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งด้วยตนเองทั้งหมด และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองบางส่วนและที่เหลือผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนโดยผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จากแบบสอบถามทั้งหมด 542 ฉบับ ได้รับคืนมา 490 ฉบับ คิดเป็น

ร้อยละ 90.41

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอยู่ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุด และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2. ผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้สอนที่ควบคุมงานระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่ควบคุมดูแลงานระดับก่อนประถมศึกษา อยู่ระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3. เมื่อพิจารณาในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย อาวุธราชการ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่ควบคุมดูแลงานระดับก่อนประถมศึกษา อยู่ระหว่าง 6-10 ปี และมีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้าน พบว่า เรื่องที่มีผู้ตอบแบบสอบถามระบุตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้

2.1 ด้านการจัดโครงสร้างองค์การ

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่เปิดสอนชั้นอนุบาลศึกษา โดยมีผู้ควบคุมดูแลงานระดับก่อนประถมศึกษาอย่างชัดเจน นโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนกำหนดโดยผู้บริหารร่วมกับครูหัวหน้างานระดับก่อนประถมศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นด้านการจัดสภาพการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน และให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.)

2.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน

หลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) ที่ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า ใช้หลักสูตรของ สปช. สำหรับการจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอน มีการจัดทำพร้อมทั้งมีการตรวจสอบ ส่วนการจัดชั้นเรียน โดยหลักการจัดตามเกณฑ์ที่กำหนดของ สปช. คือจำนวนนักเรียน 30 คนต่อห้องเรียน และจัดตามหลักการอนุบาลศึกษา โดยยึดเกณฑ์อายุของเด็กแต่จากสภาพจริง ส่วนใหญ่ระบุว่า ต่ำกว่าเกณฑ์

สำหรับการเตรียมการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีการเตรียมการโดยส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา และจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบจุดมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติงาน ครูให้ความสนใจในการจัดทำสื่อการสอน โดยมีการผลิตสื่อขึ้น

ใช้เอง และใช้สื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนเพื่อประกอบการสอนในบทเรียน สำหรับการนิเทศ การจัดการศึกษา มีการนิเทศโดยผู้บริหารจะนิเทศทุกครั้งที่พบข้อบกพร่องหรือข้อควรแนะนำ ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนในโรงเรียน มีการร่วมประกวดครูผู้สอนระดับก่อน ประถมศึกษาดีเด่น และการให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียน หรือหน่วยงานที่จัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น

2.3 ด้านการเงินทางการศึกษา

เงินรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในกิจการของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า เป็นเงินจากการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานเจ้าสังกัดและเงินบริจาคจากบุคคลภายนอก และหน่วยงานอื่น โดยมีการวางแผนและการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เงินอย่างเคร่งครัด ตาม ระเบียบของกระทรวงการคลัง

2.4 ด้านการบริการสนับสนุนด้านธุรการ

การปฏิบัติงานด้านธุรการในโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีผู้รับผิดชอบ งานธุรการโดยตรง ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานในการโต้ตอบหนังสือราชการ ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ส่วนงานการเงินและบัญชี ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงิน วิทยาลัยของโรงเรียนมีการดำเนินการ บำรุงรักษาโดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงในการสำรวจพัสดุที่หมดสภาพ การขอจำหน่ายพัสดุ และการจัดซ่อมแซมพัสดุทุกสิ้นปี การศึกษา สำหรับ วัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน มีผู้ตอบว่าเพียงพอและไม่เพียงพอ ที่จะใช้ได้ตลอดปี ในจำนวนใกล้เคียงกัน

2.5 ด้านการบริหารงานบุคคล

การจัดครูเข้าสอนและการมอบหมายงาน ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนร่วมกันจัดโดยคำนึงถึงความถนัดและความเหมาะสม ส่วนใหญ่จัดให้สอนชั้นเดียว ทุกกิจกรรม การสร้างแรงจูงใจ ใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจ ขวัญและกำลังใจโดยการให้ครูมีอิสระในการเลือกวิธีสอนแบบต่างๆ มีส่วนร่วมในการ วางแผนดำเนินงาน สกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานดีเด่น และพิจารณาการปฏิบัติงานด้วยความ สุจริตธรรม ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู วิธีการที่ใช้คือผู้บริหารประเมินผลงาน ของครูเป็นระยะ และโดยการสังเกตพฤติกรรมของครู

2.6 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน

การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ในภาพรวมพบว่า มีกิจกรรมการรับนักเรียน การจัดประชุมหรือปฐมนิเทศผู้ปกครองเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้อง การให้ครูศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดทำเขตบริการให้ชัดเจน สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนต้องจัดบริการให้นักเรียน ในด้านบริการด้านสุขภาพดำเนินการโดยการจัดห้องพยาบาลพร้อมยาและอุปกรณ์ต่างๆไว้บริการ จัดให้มีบัตรสุขภาพ จัดหน้าสะอาดไว้ให้ดื่ม และประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มาตรวจสุขภาพนักเรียน การจัดโครงการอาหารกลางวันมีการจัดอาหารกลางวันแบบให้เปล่าสำหรับนักเรียนยากจน และการจัดอาหารกลางวันจำหน่ายในราคาถูกลง การบริการนักเรียนขาดแคลน และการจัดหาทุนการศึกษา มีการให้บริการอาหารกลางวัน การจัดหาเสื้อผ้าเครื่องแบบนักเรียนให้ รับประทานจากผู้มีจิตศรัทธา ส่วนการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์

2.7 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

การวางแผนด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมพบว่าวิธีการที่ใช้คือ มีการสำรวจความต้องการด้านอาคารสถานที่ การจัดทำแผนผังอาคารสถานที่และการจัดทำแผนการใช้อาคารสถานที่ไว้ล่วงหน้าเป็นแผนระยะยาว การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการทำความสะอาดและตกแต่งสถานที่ให้สวยงามเป็นระเบียบ สำนวจความชำรุดเสียหายและดูแลซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้สามารถใช้งานได้ตลอด การรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ที่มีการแต่งตั้งเวรยามภายในโรงเรียน การติดตั้งไฟฟ้าให้แสงสว่างในมุมเปลี่ยว และมีการวางแผนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการแก้ไขเหตุการณ์ การควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ ควบคุมโดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ มีการบันทึกการขอใช้และการกำหนดวิธีการใช้อาคารสถานที่ สำหรับการใช้อาคารสถานที่จากแหล่งอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม มีผู้ระบุว่า มีการใช้ และไม่มี การขอใช้ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

2.8 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีการจัดทำโดยคณะกรรมการและคณะกรรมการการศึกษา วิธีการที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ใช้การประชุมผู้ปกครองเพื่อพบปะ เชื่อมสัมพันธ์และสนทนาในบางโอกาส และการให้นักเรียนเป็นผู้นำข่าวสารไปแจ้งแก่ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่น วิธีการที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมชุมชนในบางโอกาส ผู้บริหารและครูร่วมวางแผนให้คำปรึกษาและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน และการส่งตัวแทนครูเข้าร่วมรับผิดชอบกิจกรรมของชุมชน ส่วนการได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ มีการนำชุมชนทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้ามาร่วมเป็นวิทยากร

2.9 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

การจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า ดำเนินการโดยจัดให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การกำหนดวิธีการประเมินผลทางการศึกษา มีการกำหนดโดยวิธีการจัดประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัย การนำไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนการกำหนดผู้รับผิดชอบต่อโครงการ มีการกำหนด โดยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อโครงการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของปัญหาพบว่า ในจำนวนงานบริหาร 9 ด้าน มีด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ได้แก่ ด้านการจัดโครงสร้างองค์การ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับด้านที่มีปัญหา ปัญหาที่มีผู้ระบุตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้

3.1 ด้านหลักสูตรและการสอน มีปัญหาในเรื่อง การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อการค้นคว้ามีไม่เพียงพอ การจัดทำสื่อการสอน มีปัญหาคือ วัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตสื่อ

มีไม่เพียงพอ และครูมีชั่วโมงสอนและงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากไม่มีเวลาที่จะทำการผลิตสื่อ

3.2 ด้านการเงินทางการศึกษา มีปัญหา คือ งบประมาณที่ได้รับมีไม่เพียงพอ

3.3 ด้านการบริการสนับสนุนด้านธุรการ ในเรื่อง การใช้วัสดุ-ครุภัณฑ์ในการดำเนินงานการจัดการศึกษา มีผู้ระบุว่า มีปัญหา และ ไม่มีปัญหา ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนปัญหาที่มีคือ วัสดุ-ครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่มีไม่เพียงพอ

3.4 ด้านบริหารงานบุคคล ในเรื่องการจัดครูเข้าสอน มีปัญหา คือ ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขาอนุบาลศึกษา หรือสาขาปฐมวัยโดยตรง

3.5 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีปัญหาคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ อุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้นักเรียนมีไม่เพียงพอ

3.6 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีปัญหา การจัดดำเนินการด้านอาคารสถานที่คือ สถานที่เล่นกลางแจ้งของเด็กและสถานที่เล่นในร่มนอกห้องเรียนมีไม่เพียงพอและห้องน้ำห้องส้วมไม่สะอาดไม่เป็นสัดส่วนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

3.7 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในเรื่อง การดำเนินงานเพื่อประกันคุณภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีผู้ระบุว่า มีปัญหา และไม่มีปัญหา ในจำนวนที่เท่ากัน ปัญหาที่ระบุคือ ชุมชนไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและครูขาดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในห้องเรียน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การจัดโครงสร้างของโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถม ศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 จากผล การวิจัยพบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนชั้นอนุบาลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการด้านปริมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ฉบับที่ 7 (2535-2539:25) ที่ระบุไว้ใน ข้อ 2 ว่า ให้เปิดขยายชั้นอนุบาลหลักสูตร 2 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ครอบคลุมเต็ม ทุกพื้นที่ภายในสิ้นแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ส่วนในด้านนโยบายและแนวปฏิบัติของ โรงเรียน ซึ่งพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ควบคุมงานระดับก่อนประถมศึกษา ร่วมกันกำหนด โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นด้านการจัดสภาพการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียน และความสอดคล้องกับนโยบายของ สปช. ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ถูกต้อง ตามหลักการดำเนินงานขององค์การ เนื่องจากนโยบายควรกำหนดจากระดับล่างคือจาก ความจำเป็นของแต่ละโรงเรียนซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ประกอบกับความจำเป็น จากระดับบนลงมาคือ นโยบายของเจ้าสังกัดประกอบด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนทุกโรงเรียน ใช้หลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) ของ สปช. ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากสภาพการณ์ ในแต่ละพื้นที่ตลอดจนลักษณะของเด็กแต่ละโรงเรียนต่างกัน ดังนั้นการที่ทุกโรงเรียนใช้ หลักสูตรของ สปช. โดยไม่มีการปรับปรุงจึงอาจไม่เหมาะสม เพราะโรงเรียนที่มีปัญหา เฉพาะของตนซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอื่นควรมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ของโรงเรียน

3. ในด้านการจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอน พบว่า มีการจัดทำแผน การสอนบันทึกการสอนและมีการตรวจสอบ ซึ่งนับว่าถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับความเห็นของ อุตัย ธรรมเดโช (2531:120) ซึ่งกล่าวว่า บันทึกการสอน เป็นเครื่องมืออันสำคัญของครูที่จะขาดมิได้ การที่ครูทำบันทึกการสอนเป็นการแสดงถึงความ

งอกงามในอาชีพทางการศึกษาของครู เป็นแผนการปฏิบัติงานประจำชั้นเรียนของครูว่าแต่ละวันครูมีผลงานอย่างไร การมีบันทึกการสอนจึงช่วยให้ครูทำงานมีแผน ทำให้การสอนครบตามหลักสูตร ทำให้ผู้บริหารหรือผู้สังเกตการศึกษาทราบว่าครูได้สอนอะไรไปแล้ว จะได้ให้การนิเทศและติดตามผลการเรียนการสอนได้สะดวกและบันทึกการสอนยังช่วยให้ครูที่สอนแทนสามารถสอนให้ต่อเนื่องกันได้ด้วย

4. จากผลการวิจัย ซึ่งพบว่า การจัดชั้นเรียนยึดตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด คือ จำนวนนักเรียน 30 คนต่อห้องเรียน แต่ในสภาพที่เป็นจริงโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ สภาพดังกล่าวหากพิจารณาในแง่ที่ว่า เด็กในวัยนี้เป็นเด็กซึ่งต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด การมีนักเรียนต่อห้องน้อยก็น่าจะเหมาะสม แต่ถ้าคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพ การมีจำนวนนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์เป็นการสิ้นเปลือง ซึ่งโดยหลักการน่าจะนำทรัพยากรในส่วนที่เกินไปใช้จัดการศึกษาในพื้นที่ที่ยังจัดได้ไม่ทั่วถึง สำหรับการจัดชั้นเรียนตามหลักการอนุบาลศึกษาโดยยึดเกณฑ์อายุของเด็กเป็นการเหมาะสม เพราะสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็กของ กี่เซล และเพียเจท์ (อ้างใน ھرรหห นิลวิเชีสร, 2535 : 39) ซึ่งกล่าวว่า สิ่งหนึ่งตระหนักก็คือ เด็กในชั้นเรียนหนึ่งๆมีความหลากหลายในพัฒนาการทุกอย่าง ทุกด้าน ความหลากหลายเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายให้ครูจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคล สำหรับปัญหา การจัดชั้นเรียนที่พบก็คือ การจัดชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เนื่องจากการจัดประสบการณ์ของเด็กก่อนประถมศึกษาจะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการในด้านต่างๆของเด็กในวัยนี้ แต่การจัดชั้นเรียนในปัจจุบันใช้โรงเรียนระดับประถมศึกษาวัสดุ-ครุภัณฑ์ที่ใช้ในห้องเรียนจึงมีขนาดสำหรับเด็กประถมศึกษาคือมีขนาดใหญ่ไม่เหมาะกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา จึงควรมีการปรับปรุงในเรื่องนี้

5. จากปัญหาที่พบในงานวิจัยนี้ว่า เอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการค้นคว้าไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า ในปัจจุบันครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย แม้จะผ่านการอบรมก็ยังมีจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในเรื่องการสอนในระดับนี้ สปช. จึงควรมีการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการค้นคว้ารวมทั้งเพื่อการเรียนการสอนและมอบให้กับโรงเรียนหรือครูผู้สอนเพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน

6. การเตรียมการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในภาพรวมพบว่า ใช้วิธีการจัดครูเข้ารับการอบรมสัมมนา และจัดประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบจุดมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับความจำเป็นเนื่องจากในปัจจุบันได้กล่าวแล้วว่า ยังมีครูที่จบอนุปริญญาหรือการศึกษาปฐมวัยน้อย อย่างไรก็ตามการอบรมครูเป็นจำนวนมากหรือใช้ระยะเวลาสั้นย่อมได้ผลไม่เต็มที่ เจ้าสังกัดควรจัดให้มีการนิเทศอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง สำหรับการนิเทศการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาพบว่า มีการนิเทศโดยผู้บริหารจะนิเทศทุกครั้งเมื่อมีปัญหา ซึ่งโดยหลักการแล้ว การนิเทศควรจะทำทั้งในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาก็จริงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครอบคลุมทั้งการนิเทศเพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา และพัฒนา

7. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดทำสื่อการสอน ครูให้ความสนใจในการจัดทำโดยมีการผลิตสื่อขึ้นใช้เอง และใช้สื่อที่มีอยู่ในโรงเรียนเพื่อประกอบการสอนในบทเรียน แต่พบปัญหา คือ วัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตสื่อมีไม่เพียงพอ และครูมีชั่วโมงสอนและงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมากไม่มีเวลาที่จะทำการผลิตสื่อ ผู้วิจัยเห็นว่า สื่อเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เด็กเรียนได้ เรียนรู้เร็วขึ้น ประหยัดเวลา เป็นสิ่งจูงใจ และเข้าใจในการสอน ในกรณีที่ไม่ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอ ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการเพื่อให้ได้งบประมาณจากแหล่งอื่น เช่น จากการบริจาค หรือประสานงานกับสถาบันผลิตครูที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อขอความช่วยเหลือในด้านสื่อและในกรณีที่ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ ในโรงเรียนที่สามารถทำได้ควรหาวิธีลดภาระงานของครู เช่น จัดให้สอนในวิชาหรือกิจกรรมเดียวกันหลายห้องแทนการสอนหลายชั้นหลายวิชา และลดภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนโดยอาจเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ เป็นครูที่มีความสามารถในการผลิตสื่อ

8. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนในโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีการร่วมประกวดครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น และการให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความกระตือรือร้นในการที่จะใฝ่รู้ และเป็นการพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษาได้ระดับหนึ่งจึงควรมีการดำเนินงานต่อไป

9. จากผลการวิจัยพบว่า เงินรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในกิจการของโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นเงินจากการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัดและเงินบริจาคจากบุคคลภายนอกและหน่วยงานอื่น สำหรับการใช้จ่ายเงินมีการวางแผนการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายอย่างเคร่งครัดตามระเบียบของกระทรวงการคลัง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัก ธนสัตย์สภิตย์ (2536) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และพบว่า โรงเรียนที่จัดสาขาดำเนินการบริหารงานการเงินถูกต้องตามระเบียบทุกขั้นตอน ปัญหาที่พบคือ เงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาควรจะศึกษาข้อมูลว่ามีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากน้อยเพียงใด เพื่อจะบริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อไป

10. การปฏิบัติงานธุรการของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานในการโต้ตอบหนังสือราชการถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นว่า เหมาะสมเพราะครูอื่นจะได้มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งผลการวิจัยก็พบว่า ในขณะนี้ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ การที่จัดผู้รับผิดชอบโดยตรงเป็นสิ่งที่เหมาะสม ส่วนงานการเงินบัญชี และพัสดุ พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพันธ์ โพธิ์หน่อทอง (2529) ที่ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล เขตการศึกษา 12 พบว่า การปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารมุ่งเน้นงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารงานการเงิน ซึ่งเกี่ยวกับเงินงบประมาณ ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ และจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด อย่าให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเงินขึ้น ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ผู้บริหารเอง และจากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมงานการเงินของโรงเรียน ผู้บริหารรับผิดชอบร่วมกับเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน ส่วนงานพัสดุมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงดำเนินการบำรุงรักษาพัสดุของโรงเรียน โดยมีการสำรวจพัสดุที่หมดสภาพเพื่อขอจำหน่าย และจัดซ่อมแซมพัสดุทุกสิ้นปีการศึกษา ปัญหาที่พบคือ

วิศุ-ครูภคที่จําเป็นในการคําเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โตะ-เกือที่ผิดขนาดจะทำให้เด็กเกิดความเมือยล้า ชาคสมธิในการเรียน มีปัญหาต่อขนาดของร่างกายเด็กซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านการเงินและการพัสดุโดยตรงน่าจะเหมาะสม ส่วนในการคําเนินงาน สปช. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการจัดหาวิศุ-ครูภคที่จําเป็นในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีการสำรวจโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาล่วงหน้าโดยเฉพาะวิศุ-ครูภคที่จําเป็นในการจัดการศึกษาระดับนี้ ก่อนจัดสรรงบประมาณคําเนินการ

11. การจัดครูเข้าสอน ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยและครูวิชาการ โรงเรียนร่วมกันจัดโดยคํานึงถึงความถนัด และความเหมาะสม อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดครูที่มีวุฒิด้านอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ซึ่งโดยหลักการครูที่จะเข้าสอนระดับก่อนประถมศึกษาควรมีวุฒิด้านอนุบาลศึกษา หรือสาขาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามหลักสูตรที่ สปช. กำหนดและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสอนเด็กระดับนี้ ดังคํากล่าวของ สุชาติ โสมประสุร (2525) "ครูเป็นหัวใจของการคําเนินการศึกษาทุกระดับวิชา จึงจําเป็นต้องได้ครูที่มีคุณสมบัติเฉพาะ จึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้สมกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรทุกประการ" ปัญหาการขาดแคลนครู ครูที่จบการศึกษาทางสาขาอนุบาลศึกษาหรือสาขาปฐมวัยที่รวมทั้งการขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ดังที่ ก้องเกียรติ สหวรรณางกูร (2537: 74-75) กล่าวว่า ระดับก่อนประถมศึกษา ภาวะการขาดแคลนครูในระดับนี้ ส่วนใหญ่เป็นการขาดแคลนในเชิงคุณภาพ กล่าวคือครูที่สำเร็จการศึกษาในวิชาเอกปฐมวัยที่รับบรรจุเป็นครูโดยตรงเพื่อสอนระดับก่อนประถมศึกษามีน้อยมาก ครูที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีวุฒิ วิชาเอกด้านอื่น โดยเฉพาะสังกัดที่มีการขยายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดเทศบาลและ สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ใช้ครูที่สอนระดับประถมศึกษาที่มีอยู่เดิมให้มาสอนในชั้นอนุบาลโดยการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ในเรื่องวิธีการเตรียมความพร้อมเด็กระดับก่อนประถมศึกษา แต่ผลการฝึกอบรมยังเป็นปัญหาอยู่เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและความรู้พื้นฐาน

ของครูที่มีอยู่เดิมในส่วนของโรงเรียนเอกชน นอกจากครูที่สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบมาทางด้าน
ปฐมวัยโดยตรงแล้วยังใช้ครูที่มีวุฒิสำัญ คือ ม.6 หรือ ระดับ ปวช. มาสอนในระดับอนุบาล
ด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สปช. ควรจัดสรรครูเพิ่มให้กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถม
ศึกษาโดยจัดสรรอัตราครูที่จบสาขาอนุบาลศึกษาหรือสาขาปฐมวัยโดยตรงให้แก่โรงเรียน
อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อเป็นแกนในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาของโรงเรียน

12. กิจกรรมบริการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน พบว่า มีการบริการด้านสุขภาพ
โดยการจัดห้องพยาบาลพร้อมยาและอุปกรณ์ต่างๆไว้บริการ จัดให้มีบัตรสุขภาพ นอกจากนี้
ทางโรงเรียนได้จัดหาน้ำสะอาดไว้ให้ดื่ม และประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้มา
ตรวจสุขภาพนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดบริการสุขภาพพื้นฐานดังกล่าวมีความเหมาะสม
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยก่อนประถมศึกษาอาจมีอุบัติเหตุจากการเล่น บริการปฐมพยาบาล
หรือบริการส่งต่อไปยังสถานอนามัยหรือโรงพยาบาลในกรณีร้ายแรงจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังเช่น
กิติมา ปรีดีฉัตร (2532:180) กล่าวไว้ว่า "โรงเรียนควรจัดให้มีห้องพยาบาลพร้อมครุภัณฑ์
และจัดให้มียาประเภทต่างๆไว้ด้วย นอกจากนี้จะต้องมีครูหรือพยาบาลดูแลด้านการพยาบาล
ด้วย "

13. การจัดโครงการอาหารกลางวัน ในภาพรวมพบว่า มีการจัดอาหาร
กลางวันแบบให้เปล่าสำหรับนักเรียนยากจน และมีการจัดอาหารกลางวันจำหน่ายในราคา
ถูก ซึ่งเป็นการเหมาะสม ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของอาหารที่จัดด้วย ดังเช่น กิติมา
ปรีดีฉัตร (2532:181) กล่าวว่า " การจัดบริการอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะ
ด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผู้จัดจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะให้แก่เด็กมากกว่าที่จะได้จากเด็ก"
ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดอาหารกลางวันของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่
สุกสะอาดและมีคุณค่าครบ 5 หมู่ ราคาถูกและเป็นการปลูกฝังนิสัยในการเลือกบริโภคอาหาร
นอกจากนี้เป็นการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร และช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน
ให้มีอาหารรับประทาน ส่วนการบริการนักเรียนขาดแคลน ซึ่งพบว่ามีกรับบริจาคทุน
การศึกษาจากผู้มีจิตศรัทธา จัดหาเสื้อผ้าเครื่องแบบนักเรียนให้รวมทั้งการให้บริการอาหาร
กลางวัน ที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การบริการนักเรียนขาดแคลน เป็นการแบ่งเบา

ภาวะของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย จะได้ไม่เป็นกังวลในขณะปฏิบัติงานและช่วยให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาด้วย

14. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีชั้นในโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัย กิจกรรมกีฬา เพื่อเป็นการปลูกฝังการรักษาความสะอาด ความมีระเบียบ และเน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ปัญหาที่พบคือ อุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้นักเรียนมีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียนเป็นการฝึกนักเรียนหลายด้าน โดยเฉพาะความสะอาด ความมีระเบียบ ความอดทน และการเข้าร่วมในกลุ่มกิจกรรมต่างๆได้อย่างมีความสุข โรงเรียนจึงควรของบประมาณจากภาครัฐหรือเอกชนเพื่อจัดดำเนินการในการจัดหาอุปกรณ์การออกกำลังกายให้นักเรียน

15. การวางแผนด้านอาคารสถานที่ ในภาพรวมพบว่า มีการสำรวจความต้องการด้านอาคารสถานที่ จัดทำแผนผังและแผนการใช้อาคารสถานที่ไว้ล่วงหน้าเป็นแผนระยะยาว ดังเช่น กิติมา ปรีดีดีลก (2532:197) กล่าวว่า " ถ้าเรามุ่งให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์แล้วก็จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดี ถูกหลักวิชา เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด และประหยัดที่สุดด้วย " สำหรับการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีการทำความสะอาดและตกแต่งสถานที่ให้สวยงามเป็นระเบียบ มีการสำรวจความชำรุดเสียหายและดูแลซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา ส่วนในการใช้สถานที่จากแหล่งอื่นเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม พบว่า ส่วนมากใช้สถานที่ทางศาสนา เช่น วัด มัสยิด และสุเหร่า ฯ ปัญหาที่พบคือ สถานที่เล่นกลางแจ้งของเด็ก และสถานที่เล่นในร่มนอกห้องเรียนมีไม่เพียงพอ ซึ่งสถานที่เล่นเหล่านี้เป็นการพัฒนาการทางร่างกายของเด็กให้แข็งแรง และห้องน้ำห้องส้วมไม่สะอาด และไม่เป็นส่วนที่มีขนาดไม่เหมาะกับวัยของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการสร้างห้องน้ำห้องส้วมให้เพียงพอและเหมาะสมกับวัยของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งสภาพปัจจุบันห้องน้ำห้องส้วมที่มีอยู่ในโรงเรียนส่วนใหญ่ มีขนาดที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาทางด้านขนาดของร่างกาย อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และห้องน้ำห้องส้วมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งโรงเรียนจำเป็นต้องจัด

ทำห้องน้ำห้องส้วมไว้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ดูแลเรื่องความสะอาดระมัดระวังไม่ให้เป็นที่แพร่เชื้อโรคและมีจำนวนเพียงพอสำหรับการใช้ของนักเรียน เพื่อสร้างนิสัยให้รักษาความสะอาดในตัวเด็ก

16. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในภาพรวมพบว่า มีการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยคณะกรรมการและคณะกรรมการการศึกษา และให้นักเรียนให้นักเรียนเป็นผู้นำข่าวสารไปแจ้งแก่ผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน และการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์สำหรับโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการดำเนินการจากหลายฝ่ายย่อมทำให้งานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนดำเนินไปด้วยดี สำหรับการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในบางโอกาสผู้บริหาร และครูร่วมวางแผนให้คำปรึกษาและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัก ธนสิทธิ์สถิตย์ (2536) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า มีการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมนำนักเรียนไปทำความสะอาดวัด ถนนหนทาง สร้างถนนหรือซ่อมแซมถนนเข้าหมู่บ้าน ขุดบ่อน้ำ ขุดคูระบายน้ำเข้าไปใช้ในการเกษตร และปลูกต้นไม้ เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า กิจกรรมดังกล่าวเหมาะสม และควรควรแนะนำถึงการบำรุงรักษาสถานที่ดังกล่าวอีกด้วย ส่วนความร่วมมือจากชุมชนโดยการนำชุมชนเข้าร่วมเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนนับว่าเหมาะสม เนื่องจากบุคคลในชุมชนเป็นจำนวนมากที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ เกษตรกร วิศวกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ซึ่งทางโรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและครู อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนจะขอความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชนได้ดี โรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนในสิ่งที่พอทำได้ก่อน เช่น การเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนจัดงานต่างๆ จัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชน เปิดโอกาสให้ใช้สนามกีฬาของโรงเรียน

17. การจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ในภาพรวมพบว่า มีการให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการศึกษาร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ชุมชนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเป็นการดำเนินการ

การที่นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน และเป็นสถาบันที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลง หล่อหลอมพฤติกรรมเด็กซึ่งจะอยู่ในชุมชนต่อไป ชุมชนจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของนครด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีติติก (2532:239) ซึ่งกล่าวว่า ชุมชนอาจมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนในหลายด้าน รวมทั้งด้านการกำหนดนโยบายและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เพื่อให้การให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สำหรับการประเมินผลทางการศึกษา โดยการจัดประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่พื้นฐานของการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาควรเร่งพัฒนาบุคลากรที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษาให้สามารถสอนเด็กปฐมวัยได้ และมีการนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาการจัดครูผู้สอนที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด
2. สปช. ควรจัดสรรอัตราครูที่จบสาขาอนุบาลศึกษา หรือสาขาปฐมวัย ให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อเป็นแกนในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน
3. สปช. ควรจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการค้นคว้าและการใช้ประกอบการสอนให้แก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอย่างทั่วถึง และเพียงพอับความต้องการของโรงเรียน
4. สปช. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยการสำรวจโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษาล่วงหน้าก่อนจัดสรรงบประมาณดำเนินการ และทันต่อการใช้จ่ายของโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง
5. สปช. ควรจัดสรรวัสดุ-ครุภัณฑ์ ที่จำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ให้เพียงพอและทันต่อความต้องการในการใช้

6. สปช. ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อโต๊ะ-เก้าอี้ ตลอดจนจัดสร้างห้องน้ำห้องส้วมให้เหมาะกับวัยของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา
7. สปช. ควรจัดอบรมครูผู้สอนให้รู้วิธีการจัดทำกรวิจัยในห้องเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป
8. โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์การออกกำลังกายให้แก่ักเรียน โดยการของบประมาณจัดสรรหรือขอบริจาคจากชุมชน
9. โรงเรียนควรจัดสถานที่เล่นให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เนื่องจากการเล่นเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ในชีวิตของเด็ก การเล่นยังช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
10. โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนในท้องถิ่น เพื่อจัดตั้งองค์กรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา
11. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแก่ชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาการวางแผนของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยการศึกษาแนวคิด
3. ควรมีการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู
4. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการนิเทศการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา